لانجوۋ ـ شینجیاڭ تەمىر جولى جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى بولىگىنىڭ جاڭادان قوسلىعان 2 ـ جەلىسى بىسكە قوسىلدى

"جاڭا ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىق كوپىرىنىڭ" ەل بىشىندەگى بولىگى قوس جەلىنىڭ جۇمىس اينالىمىن جۇزەگە اسىردى

انار بۇلت \ شینجیاڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **لۇ فىڭباۋ** 11 ـ ايدىڭ 30 ـ كۈنى جىڭنان حابارلايدى. 11 ـ ايدىڭ 30 ـ كۈنى لانجوۋ ـ شینجیاڭ تەمىر جولى جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى بولىگىنىڭ جاڭادان قوسلعان 2 ـ جەلىسىنىڭ (تومەندە قىسقاشا "جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى جاڭادان قوسلعان 2 ـ جەلىسى" دەلىندى) قوس جەلىسى ەلەكترلەنگەن جۇمىس اينالىمىن باستادى، شعىسى لیانیۇنگاڭنان باستالىپ، باتىسى الاتاۋ ساعاسىنا جەتەتىن "جاڭا ازيا ـ ەۋروپا قۇرلىق كوپىرىنىڭ" ەل بىشىندەگى بولىگىنىڭ تەمىر جول ٴىرى ارناسى قوس جەلىنىڭ جۇمىس جۇرگىزۋىن قالىپتاستىردى.

"لانجوۋ ـ شینجیاڭ تەمىر جولى جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى بولىگى قوس جەلىسى جۇمىس جۇرگىزىپ، رايون بولىگىنىڭ تاسىمال قۇاتى بۇرىنعى 15 ميللیون تونناداn 60 ميللیون تونناعا جوعارىلادى"، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جولى ٴۇرىمجى مەكەمەسى توبى شەكتى سەرىكتەستىگى ٴۇرىمجى تەمىر جول قۇرىلىسى قولباسشىلىق شتابىنىڭ قولباسشىسى يۋە لەي.

جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى تەمىر جولى لانجوۋ ـ شینجیاڭ تەمىر جولىنىڭ ەڭ باتىس ۇشىندا، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ باتسقا قاراي مەملەكەت قاقپاسىنان شعاتىن ماڭنزدى جول بولىگى، بۇرىن جالاڭ جەلدە جۇمىس جۇرگىزەتىن دە، تاسىمال قۇاتى جەتكىلىكسىز بولۇ جاعدايى ورىن تەپكەن. ونىڭ ۇستىنە، لیانیۇنگاڭنان الاتاۋ ساعاسىنا دەينگى وسى تەمىر جول ٴىرى ارناسىندا تەك جىڭ ـ الاتاۋ بولىگى عانا جالاڭ جەلدە جۇمىس جۇرگىزەتىندىكتەن، جۇڭگو ـ ەۋروپا كەزەكشى پويەزدەرىنىڭ جوعارى ساپالى داۋىنا تۇساۋ بولىپ كەلگەن.

"جالاڭ جەلىنىڭ تاسىمال قۇاتى قانىعۋ جاعدايىندا بولىپ، كۇن سايىن ارتقان تاسىمال قاجەتتىن قاناعاتتاندىرۋ قيىنعا سوعىپ، جەلىنىڭ تاسىمال قۇاتىن جوعارىلاتۋ ايرىقشا ماڭنزدى بولا ٴتۇستى"، ـ دەدى جۇڭگو تەمىر جولى 1 ـ مەكەمەسى توبى شینجیاڭ تەمىر جول بارلاۋ ـ جوبالاۋ مەكەمەسى شەكتى سەرىكتەستىگى جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى نىسانىن جوبالاۋشى باس ينجەنەر ما دىشياڭ.

2022 ـ جىلى 11 ـ ايدا جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى جاڭادان قوسلعان 2 ـ جەلىسى ينجەنەرياسى جۇمىس باستادى. ينجەنەر ەرىا قازىر بار جەلى نەگىزىندە 2 ـ جەلنى كوبەيتىپ سالۋدى ٴارى جىڭ، موگۇتان، بۇراتالا شعىس ۇوگزالى، الاتاۋ ساعاسى ۇوگزالى سىندى قازىر بار 4 ۇوگزالدى جاڭالاپ ـ كەڭەيتىپ سالۋدى بىرگە جۇرگىزەدى، سونىمەن بىرگە، الاتاۋ ساعاسى ۇوگزالى جالپىلىق تەكسەرۋ الاڭىن جاڭادان سالۋدى، سونداي ـ اق وسى ۇوگزالدىڭ كونتەينەر اۋىستىرۋ ـ تيەۋ الاڭىن جاڭالاۋدى قامتيدى، قۇرىلىس مەرزىمى 2 جىل. مۇنىڭ ىشىندە، جاڭادان سالىناتىن 2 ـ جەلى جىڭ ۇوگزالىنان باستالىپ، الاتاۋ ساعاسى ۇوگزالىنا تۇتاسادى، جەلىنىڭ جالپى ۇزىندىعى 70 كيلومەتر، جوباداعى ساتتىق جىلدامدىعى 120 كيلومەتر، مەملەكەت تەمىر جولى I دارەجەلى ەلەكترلەنگەن تەمىر جول.

جىڭ ـ الاتاۋ ساعاسى جاڭادان قوسلعان 2 ـ جەلىسى بىسكە قوسلعاننان كەيىن، بۇرىنعى جالاڭ جەللى تەمىر جولمەن قوس جەللى تەمىر جولى بولىپ قۇرىلىپ، ەلەمزدەگى ەڭ ۇزىن تەمىر جول ـــ لانجوۋ ـ شینجیاڭ تەمىر جولى وسلاي قوس جەلدە تۇتاسۋدى جۇزەگە اسىرىپ، شعىسى لیانیۇنگاڭنان باستالعان، باتىسى الاتاۋ ساعاسىنا دەينگى تەمىر جول ٴىرى ارناسى دا قوس جەلدە جۇمىس جۇرگىزۋدى قالىپتاستىرىپ، جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى ورتا ارناسىنىڭ كوتەرىمدىلىك قۇاتى ەسەلەپ ارتاتىن بولادى، بۇل شینجیاڭنىڭ تەمىر جول تورىن اناعۇرلىم ساپالاندىرۋ، ازيا ـ ەۋروپا التىن ارناسىنىڭ تاسىمال قۇاتىن جوعارىلاتۋ، شینجیاڭنىڭ جوعارى دەڭگەيدە سىرتقا ەسىك اشۋىن ىلگەرىلەتۋ سياقتىلار جونىنەن ماڭنزدى ٴمان الادى.

(باسى 3 ـ بەتتە)

شارۋاشىلىق ساۋدا ورتاسى جاعىندا قاشقار ايماعى دا كاسىپورىنداردىڭ كوڭىلىن ورىنقىتردى، "قارجى قوسۋ، شارۋاشىلىق قۇرۋ، داۋىن ورتاسىن ۇزدىرماستان جاقسارتۋ، ٴتۇرلى تيجارات نەگىزگى تۇلعالارىنا قولداۋ كورسەتۋ جانە ولارعا قىزمەت وتەۋ سەرپىنىن ارتتىردى"، ـ دەدى قاشقار ايماقتىق اكىمشىلىك مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار ٴۋالىي ۋاڭ چىن.

"بىرگە تەپكەن كاسىپورىندار بارعان ساين كوبەيدى"، "ساۋداگەر شاقىرۋ، كەڭەس سۇراۋ تەلەفونى تولاس تاپپايدى"... شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ باۋراۋ قۇاتى جەتكىلىكتى بولدى، ٴبىر ايدان بەرى ەل ٴىشى ـ سىرتىنداعى ٴار سالا، ٴار كاسىپتەگى ساۋداگەرلەر بىرگەس ـ تىرگەس كەلىپ اقل ـ كەڭەس سۇرادى، اسىرەسە، قارجى قوسۋ، ساۋدا، فينانس، جاڭالىق اشۋ سياقتى جاقتار ەرەكشە جاندانا ٴتۇستى.

كاسىپورىندار ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسىنىڭ نەگىزگى كۇشى، سونداي ـ اق ەڭ جاقسى "سىناسى". ەركىن ساۋدا اسەرىنىڭ تامامەن كەزەڭىندە ٴىشىنارا كاسىپورىندار "تاعات تاپپاي" الدىن الا بىرگە تەۋىپ ۇلگىردى.

شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلعاننان كەيىن، تۇڭعىش شەكارا سىرتىندا زايومى شىاڭگاڭ اكتسيا ساۋدا ورنىندا تاراتىلدى؛ تۇڭعىش شەكارا سىرتىندا بانكە بىرگە تەپتى؛ بۇكىل شینجیاڭداعى تۇڭعىش تاۋار اۋتوكولىك، تۇتاستاي اۋتوكولىك، اۋتوكولىك بولشەكتەرى حالقارالىق جۇك الاڭى تاراتۋ ورتالعى نسانى جۇمىس باستادى؛ تۇڭعىش ٴبىر بەكەتتىك داۋ ـ شاردى شەشۋ ورتالعى قۇرىلدى... ٴبىر اي ۋاقىت ىشىندە كوپتەگەن "بىرىنشىلەر"، "تۇڭعىشتار" شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ "باتىلدىقپەن الدا ٴجۇرىپ" رەفورما جاساۋدىڭ، ەسىك اشۋدىڭ جاڭا بيىگىن قالىپتاستىرعاندىعىنىڭ ايقىن بەلگىسىن كورسەتتى.

قورعاس قالالىق پارتكومىنىڭ ورىنباسار شۇجيى، ۋاقىتشا قالا باستىعى پي لۇيپيڭ بىلاي دەدى: شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى ماڭدايشالىق اشقاننان بەرى قورعاس اۋماعىندا 100دەن استام كاسىپورىن تىزىمگە ىلىنىپ، تىركەلدى.

"قورعاسقا بىرگە تەپكەندە تەك تاسىمال اقسى وزىندىك قۇنىنىڭ وزىنەن كاسىپورىن ۇشتەن ٴبىرىن ۇنەمدەيدى". وسىدان بۇرىن جىجياڭدا جاڭا ەنەرگيالى اۋتوكولىك ەكسپورتى كاسىپورىنىن جۇرگىزەتىن نان جاۋچياڭ شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ ماڭدايشالىعىن اشقان حابارىنا ەستىگەننەن كەيىن، سول ەمەزەتتە ـ اق كەلىپ تەكسەرۋ جۇرگىزدى، سونداي ـ اق قورعاس اۋماعىنا بىرگە تەۋىپ ۇلگىردى.

3 اۋماقتىڭ ىشىندە كولەمى ەڭ ۇلكەنى ٴۇرىمجى اۋماعى، ەنگىزىلگەن علمي زەرتتەۋ جانە تەحنيكالىق وندىرىسكە قىزمەت وتەۋ، ساۋدا، زات اينالىمى، فينانس، ەلەكترونىدى ينفورماتسيا تەحنيكاسى، بيولوگيالىق ٴدارى ـ دارمەك، جاڭا ماتەريال سياقتى كاسىپ سالاسىنا ساياتىن باس كاسىپورىندار 92گە جەتىپ، ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ "باستاۋشى قاز اسەرى" كورنەكتى بولدى.

ٴۇرىمجى قالالىق ساۋدا ىستەرى مەكەمەسى پارتيا باسشىلىق گرۋپپاسىنىڭ شۇجيى يان جۇن تانسىترىپ بىلاي دەدى: ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى ماڭدايشالىق اسقاننان كەيىن، كەڭەسۋگە كەلگەن قارجى قوسۋ قۇرىلىمدارى، كاسىپورىندار ۇزدىكسىز كوبەيدى. 11 ـ ايدىڭ 24 ـ كۇننەن دەين ٴۇرىمجى اۋماعىندا جاڭادان 1526 تيجارات تۇلعاسى قاتارعا قوسىلدى.

ساپالى كاسىپورىندار كوپتەپ بىرگە تەبۇمەن بىرگە، كاسىپورىندارعا قىزمەت وتەيتىن فينانس، زاڭ سياقتى قۇرىلىمدار دا ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنا اسا زور ىستىق نقالاس تانىتتى.

11 ـ ايدىڭ 17 ـ كۇنى شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ تۇڭعىش ٴبىر بەكەتتىك داۋ ـ شاردى شەشۋ ورتالعى ٴۇرىمجى اۋماعىنا بىرگە تەپتى. شەكارا اتتاعان فينانستىق قىزمەت وتەۋ ورتالعى، فينانستىق قىزمەت وتەۋ باس دۇڭەنى سياقتىلار دا شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنا ىركەس ـ تىركەس بىرگە تەۋىپ، كاسىپورىندارداڭ شەكارا اتتاعان قاتىستى فينانستىق كاسىپتەردى بىترۋىنە ٴتىپتى دە زور قولايلىلىقتار تۇدىردى.

"ەركىن ساۋدا مارىكاسىنىڭ نقىال كۇشى ۇزدىكسىز اكادەمياسى وڭىرلىك داۋىن جوباسىن زەرتتەۋ ورنىنىڭ ورىنباسار ٴىرى جىڭ تانسىترىپ بىلاي دەدى: ٴبىر توپ ٴتۇيىندى ساۋدا قوعامى، كاسىپورىن سياقتىلار بىركەس ـ تىركەس شینجیاڭعا كەلىپ تەكسەرۋ جۇرگىزىپ، بازار ورايى مەن سەلبەستىك كەڭىستىگىن قاراستىردى. شینجیاڭعا باعىنتالى مالى كومەكتەسەتىن ولكە، قالالار دا سەلبەستىك مەحانيزمىن بەلسەنە كەمەلدەندىرىپ، اقىل ـ پاراسات جاعىنان شینجیاڭعا كومەكتەسۋ، تۇعىر جاعىنان شینجیاڭعا كومەكتەسۋ، قىمىل جاعىنان شینجیاڭعا كومەكتەسۋ سياقتى تاسىلدەر ارقىلى شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسىن قولداۋ سەرپىنىن اناعۇرلىم ارتتىرۋدا.

نازاردى رەفورما جاساۋعا شوعىرلاندىردى، ٴتۇزىم ساياباعىنا ساپالى تۇڭقىم سەبىلدى

11 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنى شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى ٴۇرىمجى اۋماعى شۇيمۇگوۋ فۇنكتسيالىق اۋماعى جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالعى رەسمي ماڭدايشالىق اسپ، قاراستى رايوندىق كاسىپورىندارعا ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنا ساياتىن كاسىپتەردى ٴبىترۋ، ينفورماتسيالىق كەڭەس بەرۋ جانە ساياساتتىق تۇسىنىك جاساپ، اۋتونوميالى رايونىنىڭ، ٴۇرىمجى قالاسىنىڭ تومەنگە تۇسىرگەن ٴتۇرلى ۇقىق شەگىن جالعاستىرىپ، كاسىپورىندارداڭ ٴبىر تۇلعالانعان تيجارات جۇرگىزۋىنە، ٴبىر تۇلعالانعان بازار اشۋىنا، ٴبىر تۇلعالانعان مارىكا جەتىلدىرۋىنە كومەكتەستى.

"كەدەننەن وتۋدە قولايلى بولۋ ـــ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ باسىمدىعى". ٴۇرىمجى قالاسى شۇيمۇگوۋ رايوندىق پارتكومىنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ورىنباسار رايون باستىعى ۋاڭ كى بىلاي دەپ قارادى: قازىرگى جاعدايدان قاراعاندا، قارجى قوسۋدى، ساۋدانى قولايلىلاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ كەڭىستىگى ٴالى دە زور. جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالعى ٴماجلىس ـ كورمە كاسىبى، ساياحات كاسىبى، ينفورماتسيالىق قىزمەت وتەۋ كاسىبى سياقتى سالالاردا تۇيىندە سناۋ ەتۋدى كەڭەيتىپ، بۇندارداى ازايتۋ، ماتەريالداردى ازايتۋ، ۋاقىت شەكتەمەسىن ازايتۋ سياقتى شارالار ارقىلى ٴىس ٴبىترۋ ٴتارتىبىن ساپالاندىرادى.

ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ "قۇنى" تۇزىمدە جاڭالىق اشۋدا. ۋاڭ جىن مىنالاردى ٴبىلدىردى: ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسى ٴتيىمدى ساياساتتىڭ وپياڭى ەمەس، قايتا تۇزىمدە جاڭالىق اشۋدىڭ بيىگى، ٴتۇزىم قاماۋىن جويۋ، ٴتارتىپتى قاراپايىمداستىرۋ، كىلىگۇدى ازايتۋ، كىرۋ رۇقساتىن اشىق ۇستاۋ جاعىندا جاڭا باسىمدىق قالىپتاستىرۋعا اناعۇرلىم ٴمان بەرەدى.

تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسىنىڭ وزەكتى مىندەتى، الايدا جاڭالىق اشۋ مۇلدە وڭاي شارۋا ەمەس. ساۋدا مينيسترلىگىنىڭ ساندى مالىمەتىندە كورسەتىلۋىنشە، 10 جىلدان بەرى ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى جينى 302 ٴتۇرلى تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ جەتىستىگىن قورىتىندىلاپ، سۇرىپتاپ، قالىپتاستىرعاننان كەيىن، بۇكىل ەلگە كوشىرىپ، جالپىلاستىرعان، ەلىمىزدەگى ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسى "تەرەڭ سۋ قويناۋىنا" قادام تاستادى. تەك بىرىنشى تۇردە قولايلى بولۋ ـــ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ باسىمدىعى". ٴۇرىمجى قالاسى شۇيمۇگوۋ رايوندىق پارتكومىنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ورىنباسار رايون باستىعى ۋاڭ كى بىلاي دەپ قارادى: قازىرگى جاعدايدان قاراعاندا، قارجى قوسۋدى، ساۋدانى قولايلىلاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ كەڭىستىگى ٴالى دە زور. جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالعى ٴماجلىس ـ كورمە كاسىبى، ساياحات كاسىبى، ينفورماتسيالىق قىزمەت وتەۋ كاسىبى سياقتى سالالاردا تۇيىندە سناۋ ەتۋدى كەڭەيتىپ، بۇندارداى ازايتۋ، ماتەريالداردى ازايتۋ، ۋاقىت شەكتەمەسىن ازايتۋ سياقتى شارالار ارقىلى ٴىس ٴبىترۋ ٴتارتىبىن ساپالاندىرادى.

ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ "قۇنى" تۇزىمدە جاڭالىق اشۋدا. ۋاڭ جىن مىنالاردى ٴبىلدىردى: ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسى ٴتيىمدى ساياساتتىڭ وپياڭى ەمەس، قايتا تۇزىمدە جاڭالىق اشۋدىڭ بيىگى، ٴتۇزىم قاماۋىن جويۋ، ٴتارتىپتى قاراپايىمداستىرۋ، كىلىگۇدى ازايتۋ، كىرۋ رۇقساتىن اشىق ۇستاۋ جاعىندا جاڭا باسىمدىق قالىپتاستىرۋعا اناعۇرلىم ٴمان بەرەدى.

تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسىنىڭ وزەكتى مىندەتى، الايدا جاڭالىق اشۋ مۇلدە وڭاي شارۋا ەمەس. ساۋدا مينيسترلىگىنىڭ ساندى مالىمەتىندە كورسەتىلۋىنشە، 10 جىلدان بەرى ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى جينى 302 ٴتۇرلى تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ جەتىستىگىن قورىتىندىلاپ، سۇرىپتاپ، قالىپتاستىرعاننان كەيىن، بۇكىل ەلگە كوشىرىپ، جالپىلاستىرعان، ەلىمىزدەگى ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسى "تەرەڭ سۋ قويناۋىنا" قادام تاستادى. تەك بىرىنشى تۇردە قولايلى بولۋ ـــ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ باسىمدىعى". ٴۇرىمجى قالاسى شۇيمۇگوۋ رايوندىق پارتكومىنىڭ تۇراقتى مۇشەسى، ورىنباسار رايون باستىعى ۋاڭ كى بىلاي دەپ قارادى: قازىرگى جاعدايدان قاراعاندا، قارجى قوسۋدى، ساۋدانى قولايلىلاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ كەڭىستىگى ٴالى دە زور. جالپىلىق قىزمەت وتەۋ ورتالعى ٴماجلىس ـ كورمە كاسىبى، ساياحات كاسىبى، ينفورماتسيالىق قىزمەت وتەۋ كاسىبى سياقتى سالالاردا تۇيىندە سناۋ ەتۋدى كەڭەيتىپ، بۇندارداى ازايتۋ، ماتەريالداردى ازايتۋ، ۋاقىت شەكتەمەسىن ازايتۋ سياقتى شارالار ارقىلى ٴىس ٴبىترۋ ٴتارتىبىن ساپالاندىرادى.

«جۇڭگو (شینجیاڭ) ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنىڭ جالپى جوباسىندا» شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناۋ رايونىنا اناعۇرلىم زور رەفورما وزىندىك ۇقىعى بەرىلىپ، 129 ٴتۇرلى رەفورما سناۋ ٴتۇيىنى مىندەتى العا قويىلعان، بۇل ساۋدانى قولايلىلاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ، سىرتقى ساۋدانىڭ جاڭا كۇيىن، جاڭا ۇلگىسىن جەتىلدىرۋ، دىشكى ـ سىرتقى ساۋدانىڭ ٴبىر تۇلعالانۋىن ىلگەرىلەتۋ سياقتى جاقتاردى قامتيدى.

"ەلىمىزدەگى ەركىن ساۋدا سناۋ رايونى قۇرىلىسى ٴونىمدى امالياتتىق جول قاراستىردى ٴارى ٴبىر قىدىرۋ سۇبەلى تابىستارعا قول جەتكىزدى". شینجیاڭ قازىنا ـ ەكونوميكا داشۋەسى حالقارالىق ەكونوميكا ـ ساۋدا شۇەيۇانىنىڭ پروفەسسورى جاۋ چیڭسۇڭ بىلاي دەپ قارادى: ۇيرەنۋگە تاتيتىن تاجريبەلەر وتە كوپ، شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونى "شاعىن اۋماق" وي جەلىسىنەن ارىلىپ، بۇكىل ەلدەگى ٴتۇرلى ەلدەگى ەركىن ساۋدا سناق رايوندارىنىڭ سايساتتا جاڭالىق اشۋى مەن رەفورما تاجريبەلەرىن تولىق ۇلگى ەتۋى جانە جالپىلاستىرۋى كەرەك.

ۋاقىت كۇتپەي تۇرمايدى. شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ ٴارقايسى اۋماقتارى بىرتىنداپ ىسكەرلىك كورسەتپەي، قىزمەتتى ماڭداي الدى ورىنعا قويىپ، قاتىستى ادامدارىدى گۇاڭدۇڭ، حاينان سياقتى وزىق ولكە، رايون، قالالاردىڭ ەركىن ساۋدا سناق رايوندارىنا (پورت) بارىپ قىزمەت تەكسەرۋگە، ۇيرەنۋگە بەلسەنە ۇيىمداستىرىپ، تابىستى تاجريبەلەردى قابىلدادى، ٴبىرىن ـ ٴبىرى تولىقتاۋدى، تۇعىسپالى داۋدى ۇشتاستىردى. شىن مانىندەگى "سەرپىندى" ساياساتتى جوبالاۋ ٴۇشىن، ٴارقايسى اۋماقتار ساياساتتى مۇقيات ىسكەرىلەي زەرتتەدى.

96 ٴتۇرلى مەملەكەتتىك ەركىن ساۋدا سناق رايونى رەفورماسىن تۇيىندە سناق ەتۋ تاجريبەسى شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ قورعاس اۋماعىندا كوشىرىلىپ تياناقتاندى. پي لۇيپيڭ بىلاي دەدى: سونىمەن بىرگە، قورعاس اۋماعى قۇرىلىسىن اتقارۋ جوباسى، جالپىلىق داۋ جوباسى دا جەدەل جاسالۋدا، سونداي ـ اق كوشىرىپ قولدانۋعا، جالپىلاستىرۋعا بولاتىن ٴبىر توپ رەفورما سناق ٴتۇيىنى تاجريبەلەرىن جەدەل قالىپتاستىرامىز.

"ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ بورىشى ـــ 'سناق ەتۋ'، اناعۇرلىم زور وزگەرىستى ورىنداۋعا ٴالى دە ۋاقىت قاجەت". ۋاڭ جىن بىلاي دەدى: تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ ۋاقىت پەرىودىن قاجەت ەتەدى، مەملەكەت، اۋتونوميالى رايون جانە اۋماقتاعى ٴار دارەجەلى فۇنكتسيالىق تاراۋلار ارالىندا سايكەسۋدى قاجەت ەتەدى، سونداي ـ اق كاسىپورىندار مەن ۇكىمەتتىڭ فۇنكتسيالىق تاراۋلارى ارالىندا ٴوزارا سايكەسۋدى دە قاجەت ەتەدى.

الدىمەن انتارىپ، الدىمەن سناق جۇرگىزدى، اقىل ـ پاراسات ارقىلى ونىمدىلىكتى ارتتىرىپ، جاڭا جول قاراستىردى

"ەركىن ساۋدا سناق رايونى اكىمشىلىك قىزمەت وتەۋ ارناۋلى اۋماعىن (تەرەزەسىن)" قۇرىپ، "ٴبىر تەرەزەدە قالىبلداۋ"، "ٴبىر سايتتا ٴبىر جولدا ٴبىترۋ"، "كومەكتەسپ ٴىس ٴبىترۋ، وكىلەتتى ٴىس ٴبىترۋ" سياقتى رەفورما شارالارىن تەرەڭدەتپ، كاسىپورىن اشۋدى تەكسەرىپ بەكتىتۋ بىزىنداري مەن ۋاقىتتىن قىسقارتتى... شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونى قۇرىلعاننان بەرى حالقارالىق جوعارى ولشەمدى ەكونوميكا ـ ساۋدا ەرەجەسىنە ىرىقتىلىقپەن تۇرالانىپ، ۇشتاسىپ، جوعارى دەڭگەيلى تۇزىمدىك ەسىك اشۋدى تەرەڭدەي ىلگەرىلەتتى. ٴبىر ايدان بەرى بۇكىل شینجیاڭداعى ٴار دارەجەلى تاراۋلار (ورىندار) زەيىن ـ زەردەنى، كۇش ـ قۇاتتى ۇيىستىرىپ، ٴوز مىندەتتەرىن ادا ەتىپ، رەفورما جاساۋدىڭ، جاڭالىق اشۋدىڭ قويۋ راينى قالىپتاستىرىپ، ٴار دارەجەدەگى ناقتى مىندەتتەردى ۇزدىكسىز ەگجەي ـ تەگجەيلىلەندىرىپ، رەفورمانى تۇيىندە سناق ەتۋ مىندەتىنىڭ تياناقتانىپ اتقارىلۋىن جەدەل ىلگەرىلەتتى.

جاۋ چیڭسۇڭ بىلاي دەدى: ەركىن ساۋدا سناق رايونىن قۇرۋدا الدىمەن انتارىپ، الدىمەن سناق جۇرگىزۋ كەرەك، شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونىنداعى 3 اۋماق جۇرەكتىلىكپەن سناق جۇرگىزىپ، باتىلدىقپەن اتوي سالىپ، دەربەس رەفورما جاساپ، ٴتۇزىلىس ـ مەحانيزمدە جاڭالىق اشۋ، ساياساتتا جاڭالىق اشۋ جانە تۇعىر قالىپتاستىرۋ سياقتى جاقتاردا جاڭا جول اشۋعا قۇلشىنىپ، ٴتىپتى دە كوپ كاسىپورىننىڭ "سىكەرلىك مۇمكىندىگىنەن" "سىكەرلىككە" قاراي بۇرىلىس جاساۋىنا كومەكتەسۋ كەرەك.

شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونى بىرنەشە توپتا ارت ـ ارتىنان "ساياساتتىڭ تيىمدىلىكتەر" تاراتتى. ٴۇرىمجى اۋماعى "كوپ تۇتىنىلاتىن اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى حالقارالىق بايلىعىن جايعاستىرۋ بازاسى"، "ەۋروپا ـ ازيا حالقارالىق تاس جول تاسىمال ورتالعى" سياقتىلاردى قۇرۋدى جوسپارلاپ، ٴدارى ـ دارمەك يمپورت شەكارا وتكەلىن قۇرۋدى ٴوتىنىش ەتۋدى جەدەلدەتتى، ٴۇرىمجى حالقارالىق توقىما بۇيىمدار، كىيم ـ كەشەك ساۋدا ورتالعى قۇرىلىسىن ىلگەرىلەتىپ، قارجى قوسۋ ىسىنداىرىن الدىمەن قۇرۋ، سوڭىنان تەكسەرۋ، باسقارۋدىڭ جاڭا ۇلگىسىن اتقارۋعا نزدەنىس جاسىپ، "حات جانە كۇزالكتى بىرلەستىرۋ"، "كەمىن كەيىن تولىقتاۋعا جول بەرۋ" سياقتى رەفورمالاردى جۇرگىزدى.

يان جۇن بىلاي دەدى: «جۇڭگو (شینجیاڭ) ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ جالپى تۇلعالىق جوباسىن» جاپپاي داۋىەكتىلەندىرۋ، تياناقتاندىرۋ ـــ ٴۇرىمجى اۋماعىنىڭ ماڭداي الدى مىندەتى، سونىمەن بىرگە قازىر ۇكىمەت ىستەرى رەفورماسىندا جاڭالىق اشۋدى جەدەل ىلگەرىلەتۋدە.

يان جۇن مىسال كەلتىرىپ، استىق، اعاش ماتەريالدارى، كەن ونىمدەرى سياقتى بايلىق سىپاتتى تاۋارلاردى يمپورت ەتۋدە قولايلىلىق جاساۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتىپ، قامبادا ساقتاۋ، كەرى تاسۋ بۇندارىن ازايتۋ، كاسىپورىندارداڭ وزىندىك قۇنىن تومەندەتۋ؛ جوعارى ٴونىمدى ٴدارى ـ دارمەكتى جيناۋ ـ جونەلتۋ ورنىن قۇرىپ، ٴدارى ـ دارمەك كاسىبىنىڭ شوعىرلى داۋىن جەبەۋ؛ بازار ارقىلى ساتىپ الۋ، قارجى قۇراۋ، جالعا بەرۋ، سىرتقى ساۋداعا جالپىلىق قىزمەت وتەۋ، قورعامالى باجىلى جوندەۋ سياقتى جاڭا كاسىپ فورماتىسىنىن دامىتۋعا قولداۋ كورسەتپەي، باقىلاۋ ـ باسقارۋدا جاڭالىق اشۋدى ۇزدىكسىز كۇشەيتىپ، ساۋدانى قولايلىلاندىرۋ دەڭگەيىن جوعارىلاتۋ؛ "تۇرتپەلى مالىمدەۋدى" اتقارىپ، "ٴبىر بەلەتپەن كوپ ۋاگوننان" زاتتاردىڭ كىرپىشعۇى سىندى كەشەندى باجىسىز اۋماققا كىرۋ ـ شعۇ ٴتارتىبىن ساپالاندىرىپ، كاسىپورىندارداڭ تۇتاس مالىمدەۋدى ٴبولىپ جەتكىزۋ، كولىكپەن اۋماقتان كىرىپ ـ شعۇ قاجەتىن قاناعاتتاندىرۋ، تولايىم زاتتاردى يمپورت ـ ەكسپورت ەتۋدە كەدەننەن وتكىزۋ ونىمدىلىگىن جوعارىلاتۋ سياقتى ٴبىر قىدىرۋ شارالار جونىندە كەڭەس ـ تالقى جۇرگىزدى.

ٴبىر قىدىرۋ جاڭالىق اشۋ شارالارى كاسىپورىندارداڭ سەنىمىن ەسەلەپ ارتتىردى. ٴبىر اپتانىڭ الدىندا قورعاس اۋماعىنا بىرگە تەپكەن يۇيحاڭ شینكى قامداۋ تىزبەگى (شینجیاڭ) شەكتى سەرىكتەستىگىنىڭ اتقارۋشى جوراسى لي جىننى بىلاي دەدى: يقۇات بولسىنە قاراي، قورعاس اۋماعى شەكارا اتتاعان سەلبەستىك پەن شەكارا وتكەلىنىڭ باسىمدىعىنا سۇيەنىپ، شەكارا اتتاعان زات اينالىمى مەن شەكارا اتتاعان ساياحات كاسىبىن دامىتتى، سونىمەن بىرگە شەكارا اتتاعان قارجى قوسۋ سەلبەستىگىنىڭ جاڭا ۇلگىسىن قالىپتاستىردى. قاتىستى سالالاردىڭ جاڭالىق اشۋ ٴتۇزىمىنىڭ تەز ارادا شعارىلاتىنىنا كوزىمىز جەتپەي وتىر، "ساياسات ەرەجەلەرىنىڭ تياناقتانىپ، اينالىمعا ٴتۇسۋىن، كاسىپورىندارداڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ پايدالىسىنان شىنايى يگىلىكتەنۋىن ٴۇمىت ەتەمىن"، ـ دەدى ول.

"شینجیاڭ ەركىن ساۋدا سناق رايونىنىڭ سوڭعى رەفورما مىندەتتەرى كوپ، قيىندىعى زور، ال رەفورما جاساپ، جاڭالىق اشۋدا، الدىمەن انتارىپ، الدىمەن سناق جۇرگىزۋدە بەلگىلى قاتەر بار". ۋاڭ جىن بىلاي دەدى: ٴار دارەجەلى باسشى كادرلاردىڭ سۇبيەكتيۋ بەلسەندىلىگىن تولىق جۇملدىرۋ ٴۇشىن، جاڭالىق اشۋعا شابىتتاندىراتىن، ساتسىزدىككە كەشىرىمەمەن قارايتىن شابىتتاندىرۋ مەحانيزمىن جانە قاتەلىككە كەشىرىمەمەن قاراۋ، قاتەلىكتى تۇزەتۋ مەحانيزمىن ورناتىپ، كەمەلدەندىرىپ، جۇرەكتىلىكپەن سناق جۇرگىزۋگە، باتىلدىقپەن اتوي سالۋعا، دەربەس رەفورما جاساۋعا شىنايى كەپىلدىك ەتىپ، تۇزىمدە جاڭالىق اشۋدىڭ اناعۇرلىم كوپ جەتىستىكتەرىن قالىپتاستىرۋدى ۇسىنامىن. سونىمەن بىرگە، ٴارقايسى اۋماقتار نازاردى فۇنكتسيالىق ورىنعا تولىق شوعىرلاندىرىپ، پارىقتى نزدەنىس جاساۋدى ىشكەرىلەي ورىستەتۋ كەرەك. ماسەلەنى باعدار ەتۋمەن، ناتيجەنى باعدار ەتۋمەن ۇشتاستىرىپ، وزىندىك ەرەكشەلىكتى ايگىلەيتىن تۇزىمدە جاڭالىق اشۋ جولىن قارا